

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการพัฒนาสามเณร นักเรียนต้นแบบ ของโรงเรียนพุทธโกศย์วิทยา จังหวัดแพร่ ” เป็นการศึกษาเชิงผสมวิธี (Mixed Method Research) ประกอบด้วยการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ๓ ข้อ คือ ๑) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการพัฒนาสามเณรนักเรียนต้นแบบของโรงเรียนพุทธโกศย์ จังหวัดแพร่ ๒) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรค และแนวทางการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการพัฒนาสามเณรนักเรียนต้นแบบของโรงเรียนพุทธโกศย์ จังหวัดแพร่ ๓) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาของการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการพัฒนาสามเณรนักเรียนต้นแบบของโรงเรียนพุทธโกศย์ จังหวัดแพร่ ทั้งนี้โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In - Depth Interview)

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๑ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ก. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เพื่อรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๓ ถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๕ จำนวน ๑๖๒ รูป

๑) นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๓ จำนวน ๕๑ รูป

๒) นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๔ จำนวน ๔๗ รูป

๓) นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๕ จำนวน ๖๔ รูป

รวมทั้งสิ้นจำนวน ๑๖๒ รูป

ข. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้ทำการสุ่มมาจากกลุ่มประชากร จำนวน ๑๖๒ รูป จากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ R.V. Krejcie & D.W. Morgan^๖ ได้ใช้กลุ่มตัวอย่าง ๑๑๖ รูป คือ

๑) นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๓ จำนวน ๓๖ รูป

๒) นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๔ จำนวน ๓๔ รูป

๓) นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๕ จำนวน ๔๖ รูป

รวมทั้งสิ้นจำนวน ๑๑๖ รูป

ตารางที่ ๓.๑ แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับที่	ข้อมูล	กลุ่มประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
๑	นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๓	๕๑	๓๖
๒	นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๔	๔๗	๓๔
๓	นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๕	๖๔	๔๖
	รวม	๑๖๒	๑๑๖

๓.๒.๒ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informant) ซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหาร ครู โรงเรียนพุทธโกศลวิทยา จังหวัดแพร่ จำนวนทั้งสิ้น ๑๕ รูป/คน ประกอบไปด้วย

๑) พระราชเขมากร (ประยุทธ์ ฤทธิ์โต) ผศ.ดร. ผู้จัดการ

โรงเรียนพุทธโกศลวิทยา จังหวัดแพร่

๒) พระครูวิจิตรสรคุณ (ถาวร ธรรมถาวร) ผู้อำนวยการ

โรงเรียนพุทธโกศลวิทยา จังหวัดแพร่

๓) พระมหานพณ์ ช. เขมานนโท รองผู้อำนวยการ

ฝ่ายบริหารงานทั่วไป โรงเรียนพุทธโกศลวิทยา จังหวัดแพร่

^๖ บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๕),

- ๔) พระมหาวัชรกร คุณส่วโร รองผู้อำนวยการ
ฝ่ายงบประมาณและบริหารงานบุคคล โรงเรียนพุทธโกศวิทยวิทยา จังหวัดแพร่
- ๕) พระมหาสมทรง กิตติธมโม ผู้บริหารอาวุโส
- ๖) พระครูปัญญาจินดาวัฒน์ (สิริวุฒิ ปญญาวิโร) ผู้บริหารอาวุโส
- ๗) พระมหาสิทธิพร สุขเมธโส ผู้บริหารอาวุโส
- ๘) พระครูปลัดชัยวัฒน์ ชยวฑฒโน ผู้บริหารอาวุโส
- ๙) นายสุทนต์ ศุภนาม รองผู้อำนวยการ
ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนพุทธโกศวิทยวิทยา จังหวัดแพร่
- ๑๐) นายบรรจง ประดับศรี ครูสอน
- ๑๑) นายเชาว์ ท่วมแก้ว ครูสอน
- ๑๒) นายอนันต์ จินดาคำ ครูสอน
- ๑๓) นายชูศักดิ์ เป็กทอง ครูสอน
- ๑๔) นายศักดิ์ระพี ถิ่นทิพย์ ครูสอน
- ๑๕) นาย ปฏิพล พรินทรากุล ครูสอน

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยมีขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้

๓.๓.๑ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีวิธีการสร้างแบบสอบถาม และการหาค่าคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

๑. การสร้างแบบสอบถาม

ก. ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการพัฒนาสามเณร นักเรียนต้นแบบ ของโรงเรียนพุทธโกศวิทยวิทยา จังหวัดแพร่ แล้วนำมาเป็นกรอบปัจจัยให้ครอบคลุมกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

ข. สร้างแบบสอบถามตามกรอบวิจัยที่กำหนดไว้โดยแบ่งออก เป็น ๓ ตอน

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล มีลักษณะเป็นแบบให้เลือกตอบ จำแนกตาม อายุ การศึกษา สถานภาพทางครอบครัว

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการพัฒนาสามเณร นักเรียนต้นแบบ ของโรงเรียนพุทธโกศวิทยวิทยา จังหวัดแพร่ มี ๓ ด้าน ได้แก่ (๑) ด้านศีลสิกขา (๒) สมาธิสิกขา (๓) ปัญญาสิกขา โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบประเมินค่า

(Numerical Rating Scale) มี ๕ ระดับ คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามหลักของ Likert โดยกำหนดค่าของลำดับคะแนนดังนี้

๕ หมายถึง ระดับการปฏิบัติ	อยู่ในระดับ มากที่สุด
๔ หมายถึง ระดับการปฏิบัติ	อยู่ในระดับ มาก
๓ หมายถึง ระดับการปฏิบัติ	อยู่ในระดับ ปานกลาง
๒ หมายถึง ระดับการปฏิบัติ	อยู่ในระดับ น้อย
๑ หมายถึง ระดับการปฏิบัติ	อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

๒. การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วไปหาคุณภาพของแบบสอบถาม

๒.๑ หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๓ ท่าน ช่วยตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหาที่ต้องการศึกษาซึ่งเป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

(๑) พระมหาสิทธิชัย ชยสิทธิ ป.ธ. ๙ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

(๒) รศ.พูนทรัพย์ เกตุวีระพงศ์ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

(๓) ผศ.ศรี แนวนรงค์ ป.ธ. ๙ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

นำแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ตามวัตถุประสงค์ (Index Objective Congruence: IOC) ได้ค่า IOC มากกว่า ๐.๕ ขึ้นไป

๒.๒ หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขจากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ แล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากร คือ สามเณรนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓,๔,๕ ซึ่งเป็นอีกแห่ง ได้แก่ โรงเรียนร่องแหยมวิทยา อำเภอสองเม่น จังหวัดแพร่ ที่ไม่ได้เป็นประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๐ ชุด (Coefficient) ของความเชื่อมั่นตามวิธีการของ ครอนบาค (Cronbach' Salpha coefficient) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้ค่าที่ ๐.๗๙

๒.๓ นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เป็นฉบับสมบูรณ์สำหรับนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริงเป็นอันดับต่อไป

^๑ ประยูร อาษานาม, คู่มือวิจัยทางการศึกษา , พิมพ์ครั้งที่ ๒, (ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น , ๒๕๔๑), หน้า ๖๖.

๓.๒.๒ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีวิธีการสร้างแบบสอบถามและการหาค่าคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

๑. การสร้างแบบสัมภาษณ์

ก. ผู้วิจัยได้ทำการการศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นประเด็นข้อคำถามที่ใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์โดยยึดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย อาศัยกรอบการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการพัฒนาสามเณร นักเรียนต้นแบบ ของโรงเรียนพุทธโกศย์วิทยา จังหวัดแพร่

ข. สร้างแบบสัมภาษณ์ตามกรอบวิจัยที่กำหนดไว้โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการพัฒนาสามเณรนักเรียนต้นแบบ ของโรงเรียนพุทธโกศย์วิทยา จังหวัดแพร่ โดยนำหลักไตรสิกขา ๓ คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งเป็นวิธีการเรียนรู้ในระดับพื้นฐาน แบบเป็นขั้นตอน มาเป็นแนวทางการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาสามเณรนักเรียน ใน ๓ ด้านคือ

๑. ด้านศีลสิกขา คือ ศึกษาเรื่องศีล

๒. ด้านสมาธิสิกขา คือ ศึกษาเรื่องสมาธิ

๓. ด้านปัญญาสิกขา คือ ศึกษาเรื่องปัญญา

โดยผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องแสดงความคิดเห็นจากคำถามที่ผู้ศึกษากำหนดเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการพัฒนาสามเณรนักเรียนต้นแบบ ของโรงเรียนพุทธโกศย์วิทยา จังหวัดแพร่

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเขียนแนะนำเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการพัฒนาสามเณรนักเรียนต้นแบบ ของโรงเรียนพุทธโกศย์วิทยา จังหวัดแพร่ อันเป็นวิธีการเรียนรู้ และนำไปใช้ลงมือปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาในระดับพื้นฐาน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแบบสอบถามแบบปลายเปิดจำแนกตามประเด็นของตัวแปรตามซึ่งประกอบไปด้วย

๓.๑ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการพัฒนาสามเณรนักเรียนต้นแบบ ของโรงเรียนพุทธโกศย์วิทยา จังหวัดแพร่ ซึ่งเป็นวิธีการเรียนรู้ และนำไปใช้ลงมือปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาในระดับพื้นฐาน ด้านศีลว่ามีอย่างไร

๓.๒ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการพัฒนาสามเณรนักเรียนต้นแบบ ของโรงเรียนพุทธโกศย์วิทยา จังหวัดแพร่ ซึ่งเป็นวิธีการเรียนรู้ และนำไปใช้ลงมือปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาในระดับพื้นฐาน ด้านสมาธิว่ามีอย่างไร

๓.๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการพัฒนาสามเณรนักเรียนต้นแบบ ของโรงเรียนพุทธโกศวิทยวิทยา จังหวัดแพร่ ซึ่งเป็นวิธีการเรียนรู้และนำไปใช้ลงมือปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาในระดับพื้นฐานเพื่อคิดวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาขั้นพื้นฐาน ด้านปัญญาวามีอย่างไร

๒. การหาค่าคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การหาค่าคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีขั้นตอน ดังนี้

ก. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้วไป ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๓ ท่าน ช่วยตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหาที่ต้องการศึกษา

(๑) พระมหาสิทธิชัย ชยสิทธิ ป.ธ. ๙ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

(๒) รศ. พูนทรัพย์ เกตุวีรพงษ์ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

(๓) ผศ. ศรี แนวนรงค์ ป.ธ. ๙ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

ข. นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นฉบับสมบูรณ์สำหรับนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริงเป็นอันดับต่อไป

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดังนี้

๓.๔.๑ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

๑. นำแบบสอบถามจำนวน ๑๑๖ ชุด แจกนักเรียนที่เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๓ ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนพุทธโกศวิทยวิทยา จังหวัดแพร่ จำนวน ๑๑๖ รูป ในการตอบแบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการเก็บคืน

๒. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากนักเรียนที่เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๓ ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนพุทธโกศวิทยวิทยา จังหวัดแพร่ จำนวน ๑๑๖ รูป คิดเป็น ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้ทำการแจกไป

๓.๔.๒ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indept interview) ซึ่งบันทึกการสัมภาษณ์โดยการจดบันทึกและบันทึกเทป

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๕.๑ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ในการวิจัยครั้งนี้ หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทั้งหมดนำข้อมูลไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้สถิติทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

(๑) ข้อมูลส่วนบุคคลวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

(๒) ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการพัฒนาสามเณรนักเรียนต้นแบบ ของโรงเรียนพุทธโกศลวิทยา จังหวัดแพร่ ใช้การวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. (Standard Deviation)

(๓) เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยเกณฑ์ที่ใช้แปลผลข้อคำถามที่ได้จากการประเมินผล มีดังนี้^๙

การแปลความหมาย

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐ – ๕.๐๐ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐ – ๔.๔๙ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มาก

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ – ๓.๔๙ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐ – ๒.๔๙ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อย

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๔๙ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อยที่สุด

๓.๕.๒ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ในการวิจัยครั้งนี้ หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่ได้รับกลับมาเรียบร้อยแล้ว นำแบบสัมภาษณ์มาตรวจสอบความเรียบร้อยทั้งหมด จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Technique) รวบรวมและจัดบันทึกนำมาเขียนเป็นแบบเชิงพรรณนาเพื่อนำเสนอข้อมูลต่อไป

^๙ ชูศรี วงศ์รัตน์, เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย , พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : เทพเนรมิต , ๒๕๔๑), หน้า ๗๕.